

Toelichting stichtingsmodellen PKN

Modellen voor statuten van stichtingen op basis van de generale regeling stichtingen behorende bij de kerkorde voor de Protestantse Kerk in Nederland

1. Inleiding

1. Bij de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland hoort o.a. de generale regeling stichtingen (hierna: generale regeling), als bedoeld in ord. 11-27. In de generale regeling is onder meer bepaald, welke instanties binnen de kerk bevoegd zijn een stichting op te richten.

Op landelijk niveau is dit de de kleine synode (en de evangelisch-lutherse synode voor specifiek evangelisch-lutherse aangelegenheden). Lokaal is het college van kerkrentmeesters bevoegd, of het college van diakenen, na instemming van de kerkenraad. Indien een stichting wordt opgericht gebeurt dat onder de voorwaarden en op de wijze, gesteld in de generale regeling.

2. Een ander aspect van de generale regeling is, dat stichtingen die voor 1 mei 2004 waren opgericht volgens de regelingen, die golden in de NHK, GKN en ELK, geacht worden stichtingen te zijn volgens de generale regeling.

Dit is op grond enerzijds van overgangsbepaling 2 bij de generale regeling, anderzijds op grond van de regelingen in de NHK, GKN en ELK, die inhielden, dat wijzigingen in de kerkelijke regelingen van rechtswege van kracht waren voor de stichtingen en op grond waarvan dit ook moest worden vastgelegd in de statuten van de stichtingen ¹.

Op grond van overgangsbepaling 3 dienen de besturen van bestaande stichtingen de statuten vóór 1 januari 2005 aan te passen.

Overigens wil dat niet zeggen, dat alle stichtingen voortaan verplicht de naam 'protestantse stichting' moeten voeren: ook bijvoorbeeld een '*gereformeerde stichting ... (naam)*', waarvan de statuten verder voldoen aan de GRS, is een stichting volgens de GRS (zie verder in de modellen).

3. De generale regeling bevat bepalingen over verschillende zaken, zoals (onder meer):

- a) Welke soorten stichtingen zijn er (protestantse, interkerkelijke en gemengde stichtingen);
- b) Wie is bevoegd een protestantse stichting op te richten, welke formele vereisten gelden daarvoor;
- c) Waaraan dienen de statuten van de diverse soorten stichtingen te voldoen;
- d) Het onderscheid tussen stichtingen met als enig orgaan het bestuur en stichtingen met een tweede bestuursorgaan, namelijk een toezichthoudend lichaam.

Deze bepalingen zijn dus niet zelf model-statuten, maar geven (onder meer) aan, waaraan de statuten van stichtingen moeten voldoen.

2. Specifieke aantekeningen bij het model voor een stichting van een gemeente volgens het 'gewone' model

1. Artikel 1.

Indien een stichting wordt opgericht door een protestantse gemeente, vereist art. 3-1 sub a GRS, dat in de naam van de stichting de woorden 'protestantse stichting' voorkomen.

In de gevallen, dat de stichting wordt of reeds is opgericht door een hervormde gemeente, een gereformeerde kerk of een evangelisch-lutherse gemeente ligt de benaming 'protestantse stichting' niet voor de hand en is ook niet verplicht. Men kiest dan voor 'hervormde stichting ...', resp. 'gereformeerde stichting ...', resp. 'evangelisch-lutherse stichting ...'.

¹ Aan dit laatste is mogelijk niet in de statuten van alle stichtingen voldaan, dan geldt echter de verplichting krachtens de generale regelingen zelf.

In dat geval is het tweede deel van art. 3-1 sub a van toepassing, dat uit de naam van de stichting blijkt, dat deze een stichting is als bedoeld in art. 1-1 GRS. Dit blijkt uit de tweede volzin van art. 1 van het model.

2. Artikel 2 model

Art. 2-3 sub a GRS verlangt van de statuten, dat deze een omschrijving bevatten van de taken, bevoegdheden, rechten of verplichtingen, die aan de stichting worden overgedragen. Het kan zijn, dat dit voldoende blijkt uit de omschrijving van de doelstelling van de stichting. Indien dit niet het geval is geeft art. 2 sub b van het model een plaats om dit nader uit te werken.

3. Artikel 4 model

De statuten dienen te vermelden, welk kerkelijk lichaam de bestuurders benoemt (of welke kerkelijke lichamen). In het model is een keuzemogelijkheid gegeven: de kerkenraad of het college van kerkrentmeesters. Er zijn ook nog andere mogelijkheden: een deel van de bestuurders wordt door de kerkenraad benoemd, een ander deel door het college; er wordt een instantie genoemd, die een voordracht kan doen e.d. Het is uiteraard wel van belang, dat deze belangrijke bevoegdheid door een orgaan van de gemeente wordt uitgeoefend. Vervolgens dienen de statuten ook te vermelden, wie de bestuurders benoemt, indien het niet kan op de 'primair in de statuten voorziene weg'. Dit zou bijvoorbeeld kunnen zijn, indien er over de benoeming van een bestuurslid onenigheid ontstaat. In het model is ervoor gekozen in zo'n geval het breed moderamen van de classicale vergadering de bestuursleden te laten benoemen.

4. Artikel 4 lid 8 model

Artikel 2:291 van het burgerlijk wetboek, waarnaar in dit model-artikel wordt verwezen, luidt

1. Behoudens beperkingen volgens de statuten is het bestuur belast met het besturen van de stichting.
2. Slechts indien dit uit de statuten voortvloeit, is het bestuur bevoegd te besluiten tot het aangaan van overeenkomsten tot verkrijging, vervreemding en bezwaring van registergoederen en tot het aangaan van overeenkomsten waarbij de stichting zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidsstelling voor een schuld van een ander verbindt. De statuten kunnen deze bevoegdheid aan beperkingen en voorwaarden binden. De uitsluiting, beperkingen en voorwaarden gelden mede voor de bevoegdheid tot vertegenwoordiging van de stichting ter zake van deze handelingen, tenzij de statuten anders bepalen.

Indien de gemeente de in lid 2 genoemde bevoegdheden aan het stichtingsbestuur wil toekennen moet dat dus uitdrukkelijk worden vastgelegd in de statuten.

Welke bevoegdheden een gemeente aan de stichting op dit punt wil toekennen is uiteraard een zaak van zorgvuldige overweging; met de notaris kan overlegd worden over een precieze formulering van dit lid, die daarbij aansluit.

5. Artikel 4, leden 9 en 10 model

In deze artikelleden gaat het om de aanstelling van een bezoldigd ambtelijk secretaris of van een administrateur-niet bestuurslid. Dit zijn twee *voorbeelden* van wat in een stichting, al naar gelang de (omvang van de) activiteiten, wenselijk kan zijn. Het zijn geen verplichte bepalingen.

6. Artikel 5 model

In de GRS wordt voor besluitvorming in de bestuursvergadering de regeling van ord. 4-5 voorgeschreven, tenzij de statuten een andere regeling treffen.

In het model is dit zo uitgewerkt, dat voor besluitvorming eerst een A-tekst is gegeven. Dit is de genoemde ordinantietekst. Daarnaast is er –bij wijze van *voorbeeld*- een B-tekst gegeven (ingesprongen).

Indien er gekozen wordt voor een alternatief voor de A-tekst, is het niet verplicht de B-tekst te kiezen, maar het is wel gewenst in elk geval de daarin genoemde onderwerpen te regelen.

7. Artikel 9 model

Dit artikel geeft invulling aan het bepaalde in art. 3-1 sub j omtrent de betrokkenheid van het regionale college voor de behandeling voor beheerszaken bij de stichting. Deze bepalingen zijn ontleend aan de artikelen over de betrokkenheid van dit college bij gemeenten.

In art. 9-3 gaat het over activiteiten ten aanzien van kerkgebouwen of orgels, vermeld op de door het regionale college bij te houden lijst van gebouwen en orgels van cultuurhistorische of architectonische waarde en het verkopen of op andere wijze vervreemden en bezwaren van voorwerpen van oudheidkundige, historische of kunstwaarde.

Indien de stichting blijkens haar doelstelling juist dit type activiteiten zal ontplooiën dient dit artikel overgenomen te worden. In andere gevallen kan het komen te vervallen.

8. Artikel 13-2 model

In dit artikel gaat het over een besluit tot statutenwijziging of tot ontbinding van de stichting. Het is gebruikelijk om voor dergelijke besluiten een gekwalificeerde meerderheid verplicht te stellen, bijvoorbeeld een meerderheid van twee derde. Dit kan in deze model-bepaling worden geregeld.